

הלכות יום טוב תקינתקיד

קכמ

י"ט או מערב שבת אע"פ שהוא יודע שביצה שנולדה היום אסורה לישראל^{קכ} מכל מקום כיון שלביצה בעצמו אין מגיע שום תועלת ממה שישקף לומר שנולדה מערב י"ט מותר לסבך עליו כיון שהוא מסוה לפי תומו אבל אם שואלין אותו אימתי נולדה כיון שהוא יודע שרוצים לסמך על אמירתו חוששין שמא ישקר:

ידך תרנגולת שנשחטה ביום טוב ומצא בה ביצים מותרות^{קכ} אפילו הוא יום טוב שאחר השבת^{קכ} והביצים הן גמורות עם קליפתן כמו שרגילין להיות בשעת לידתן ואין חוששין שמא אם לא היה שוחטה היו נולדין היום ונמצא שכבר נגמרו מאתמול בשבת דאף שנגמרה בשבת אין זו חשובה הכנה אלא אם כן נולדה ע"י גמר זה אבל כשלא נולדה ע"י גמר זה אין גמר זה נקרא הכנה^{קכ} לפי שטעם הביצה הוא שזה קודם גמר זה ואחר גמר זה^{קכ}:

יט אפרוח שנולד ביום טוב אסור^{קכ} באכילה ובמלטול עד הערב מפני שהוא מוקצה^{קכ} ואף המתירין מוקצה ביו"ט^{קכ} מורים במוקצה כזה^{קכ} שעד שיצא האפרוח לאויר העולם לא היה ראוי לכלום^{קכ} ואף הכלבים לא היו אוכלין אותו כשהיה בקליפתו^{קכ}. ואם נולד בשבת אסור ביו"ט שלאחריו^{קכ} מן התורה^{קכ} לפי שע"י לידה זו הוכן לאכילה^{קכ} וכיון שבשבת אי אפשר לשחמו ולאכלו נמצא שהוכן בשבת לאכלו ביו"ט שלאחריו וכבר נתבאר^{קכ} דאין שבת מכינה ליום טוב:

תקיד שלא ללכות ביום טוב ובו כ"ה סעיפים:

א אסור ללכות דלקח ביו"ט אפילו רואה ביתו שנשרף^א אלא אם כן יש שם חשש סכנת נפשות שאז מותר ללכות אפילו בשבת^ב כמ"ש בס"י של"ד ע"ש:

קונטרס אחרון

מה שכתב הש"ך דמשכחת לה כגון שמוסיה לפי תומו לפני אחרים כו', משמע דלפני בעל הבית לא מהני, והט"ז כתב משכחת לה כגון שמספר איזה דבר אחר ומתוך אותו דבר נשמע כו', והמג"א השמיט כל זה. וטעמו, דעל כרחק לא הוצרכו האחרונים לזה אלא משום דיש להושיע שמה מתכונן להבא את עצמו על ישראל, כדמשמע מסוף לשון הט"ז ע"ש, ולכן אסברה לה הש"ך שהסיה לפני אחרים, והט"ז אסברה לה שמספר איזה דבר, אבל בנידון דידן שהנכרי לא עשה שום מעשה

- קי** מ"א שם, לרעת המ"ז ביל"ד מ"ט סוף סק"ג, והש"ך שם סק"ג, וראה ק"א ס"ג, דהוינא אפילו בשבתא לפני בעל הבית ואפילו כשלא נמשך דבריו מתוך דבר אחר שסיפר, כיון שאין מגיע לו שום תועלת מהאמירה.
- קיא** כרייתא ב. ב. מור וש"ע ס"ג.
- קיב** רא"ש פ"א ס"א. א. ר"ן (ב, א), ד"ה וגדפריקין, מור וש"ע שם.
- קיג** רא"ש שם. מ"א סק"ד.
- קיד** ראה ירושלמי פ"א ה"א. הובא במלחמות (ב, ב). מ"א שם.
- קטו** גמרא ג, א. כרב. ר"ח שם עה"ג. רא"ש פ"א ס"ג ג, ומור, ביטש התאונים ור"ף (ב, ג). רמב"ם פ"ב ה"א. ש"ע ס"ח.
- קטז** רב שם. רמב"ם שם. לביש ס"ח.
- קטז** כדלעיל מ"י תנח ס"ג.
- קיו** תוס' שם ד"ה הוילי בתרין ח"ב (דהוי כניגרותה ציטקין, שאמור לחברי הכל לעיל שם). וראה לעיל

סימן תקיד

- א נגרא כב. א. מור וש"ע ס"א.
- ב נגרא שם.
- ג סעף כה.

ב כמה דברים אמורים כשמכבה משום הפסד ממונו בלכוד אבל אם יש צורך אכילה בכבייה זו כגון שעדיין לא גמר סעודת יום טוב ואם ישראל ביתו לא יהיה לו מקום לאכול שם ויפסד סעודתו מותר לכבות^ה שהרי כיבוי (א) זה הוא כמכשירי אוכל נפש שמוותר לעשותן ביו"ט אבל אם יוכל לאכול במקום אחר אפילו בבית הנכרי אסור לכבות ואם כשלא יכבה ישרפו כלי אכילה ואין לו כלים אחרים לאכול בהן ביו"ט וגם אי אפשר לשאול כלים מאחרים לצורך אכילת יו"ט ונמצא שיפסיד סעודתו אם לא יכבה מותר לכבות כדי להצילם^ו:

ג בקעת הרולקת ומעשנת את הבית אסור לכבותה^ז אע"פ שאין לו בית אחר לישוב שם ויצטרך לישוב בעישון עינים:

ד וכן אסור לכבות הבקעת כשכיל שלא תתעשן הקדרה^ח ויפסד התבשיל שהרי אפשר להציל הקדרה מעישון בלי כיבוי^ט ע"י שישליך הבקעת לחוץ^י ואם הוא צריך לבקעת זו שמקצתה דולק יפה ומבשיל בו קדרתו ואין לו אש אחרת לבשל בה רק של זו הבקעת ואי אפשר לו להציל הקדרה מעישון רק ע"י שיכבה מקצת הבקעת שהוא מתעשן מותר לכבות^י שהרי כיבוי זה לצורך אוכל נפש הוא^י ממש^י:

ה אסור לכבות את הנר^י אפילו צריך לכבותו כשכיל הנאת הגוף^י כגון שרוצה לשמש מטהו ואין לו חדר אחר להוציא את הנר לשם אלא יכפה עליו את הכלי^י ועל דרך שנחבאר בס' רע"ז^י עיין שם או יעשה לפניו מחיצה^י ועל דרך שנחבאר בס' שמי"ב עיין שם:

קונטרס אחרון

ואין לו תועלת כלל באמירה זו, אם הוא מסיח לפי תומו שאינו יודע שסומכין על אמירתו, פשיטא דמהמנינן ליה באיסור דרבנן:

(א) זה הוא כמכשירי כו'. כבר נתברר במ"ש בס' תצ"ה א:

- ד נמרא שם. רמב"ם פ"ד ה"ד.
ה אריות חיים תל' יו"ט אות נה. בשם התוס' וד"א ס"א.
ו כדלעיל סי' תצה ק"א ס"ק ד (ס"ה וכו'). שלא התיר בזה הרמ"א אלא ממעט הרא"ש שה נחשב אוכל נפש, ולא מכשירין) אלא ממעט שכתב הרמב"ן בבלחמות (יא, א) ד"ה עוד, והובא כ"ן שם (יא, ב) ד"ה כי, שמה התירו כרבי יהודה (שמתיר בכמכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יו"ט). שהוא גם הוסיף שכתב הרמב"א בעבודת הקדש שער ב סי' ה. לנען כפי' (דלקמן ס"ד). וראה אבני נזר א"ח סי' תפ ס"ג וא"ף.
ז ראה גם לעיל סי' תתק ס"א (לנען שפד).
ח ד"א ס"ק ה.
ט נמוא כב, א (שתלוי במחלוקת רבי יהודה ורבנן בכמכשירין). ר"ף (יא, ב רק"ל בזה כרבי יהודה). רמב"ם פ"ד ה"ג. רא"ש פ"ב סי' יט. שול"ע ס"א. וכדלעיל סי' תצה ק"א ס"ק ד (רק"ל שבמכשירין אין אגורים מתוך שהותרה לצורך אוכל נפש הותרה להנאת הגוף). לקמן ס"ה.
י ראה רש"י שם ד"ה איתריב. וכדלעיל סי' תצה ס"ה, שגם אם יפסד אכילתו לגמרי נקרא מכשירין, שאמור בהנאת הגוף.
יא נמרא שם. ר"ף שם. רמב"ם שם. רא"ש שם. מור
- וש"ע שם.
יב רא"ש שם.
יג לבוש ס"א. ד"א סק"ג.
יד רשב"א בעבודת הקדש שער ב סי' ה. הובא במ"מ פ"ד ה"ה. רא"ש שם. מור וד"א ס"א.
טו השבי"א שם. ונתבאר לעיל סי' תצה ק"א ס"ק ד (ס"ה וכו'). שלא התיר הרמ"א בזה (ממעט הרא"ש שם, שה נקרא לצורך אוכל נפש, ולא מכשירין) אלא ממעט שכתב הרמב"ן (כדלעיל ס"ב), שבה ק"ל כרבי יהודה שנתיר בכמכשירין. וראה גם לעיל סי' תקו ס"ב. מ"מ וציננים.
טז דין כיבוי כשאנו ממש, רק קצת לצורך אוכל נפש, נתבאר לעיל סי' תקו ס"ה, וסי' תקיא ס"ג.
יז נמוא כב, א. מור וש"ע ס"א.
יח מור ולבוש ס"ב. ב"ח ס"ג. ד"ה אסור. וכדלעיל סי' תצה ק"א ס"ק ד (רק"ל שבמכשירין אין אגורים מתוך שהותרה לצורך אוכל נפש הותרה להנאת הגוף). לעיל ס"ג.
יט נמרא שם.
כ סק"ף ה.
כא נמרא שם.
כב סק"ף ג.

ציננים לקונטרס אחרון

א ק"א סק"ד. וראה ניוקו יו"ט.

הלכות יום טוב תקיד קלא

ז נר של שמן שהוא דולק אסור להגביהו קצת³⁷ כדי שישתלק השמן לאחוריו ולא יכבה את האש³⁸ ואין צריך לומר³⁹ שאסור להסתפק מהשמן שבנר הדולק⁴⁰ דכיון שמוסר שמן מעט מהנר הוא גורם שהשמן הנשאר בנר מתרחק מעט מאור הדולק ועל ידי זה כחה אורו קצת והרי זה כמכבה⁴¹:

ז וכן אסור להוציא פתילה הדולקת בנר אפילו רוצה להניחה מיד בנר אחר דמיד שמוציאה הוא מכהה אורה⁴² ואין זה מועיל כלום⁴³ מה שמיניחה מיד בנר אחר או שמוזיחה מיד לאותו הנר⁴⁴ כמה דברים אמורים בשמוציאה לגמרי מן השמן אבל מותר להוציא מקצתה העליון חוץ לשמן כדי שתאחז האור בזה המקצת שהוציא מהשמן ותהא הפתילה דולקת יפה ואם אינו יכול לאחז בפתילה להוציא מקצתה חוץ לשמן מחמת שהשמן סמוך מאוד לאש הדולק מותר להגביה הנר מעט כדי שישתלק השמן מעט לאחוריו ויוכל לאחז בפתילה ולהוציא מקצתה כדי שתאחז בו האור ואח"כ יחזור ויקרב השמן אל האש כשהיה דכיון שבהגבהה זו אינו מכהה לגמרי את אור הנר שהרי מקצת הפתילה נשארה מונחת בתוך השמן וע"י הגבהה זו יוכל להרבות את אורו יותר ממה שהיה מקדם לפיכך אין כאן חשש כיבוי כלל⁴⁵:

ח נר של שמן שהוא דולק יפה מותר להניח בתוכו עוד פתילות הרבה ולהדליקם⁴⁶ כדי שיכלה השמן במהרה⁴⁷ ואין זה דומה לגרם כיבוי שהוא אסור כמו שיתבאר כיון שהוא עושה בן ע"י ריבוי הבערה⁴⁸ וכן מותר לכפול נר של שעוה ולהדליקו כדי שישרף במהרה⁴⁹ וכן מותר להמות נר הדלק של שעוה או של חלב להתך השעוה או החלב כדי שיכלה הנר במהרה אע"פ שעל ידי זה גורם למחר כיבוי מכל מקום כיון שהוא עושה זה ע"י ריבוי הבערה הרי זה מותר⁵⁰ וכן מותר לקצרו ע"י שיבעירו באמצעותו עד שיחלקנו לשתי נרות דולקות אפילו אינו צריך כלל להדליק חלק השני אלא כדי שישרף הנר במהרה⁵¹. אבל אסור לקצרו ע"י שיהתכונו מלמטה בסכין⁵² (ב) או ברבר אחר אפילו אם הוא נר

קונטרס אחרון

(ב) או ברבר אחר כו'. כן הוא דעת הרא"ש¹ וטור ושו"ע², ובדואי ראוי להחמיר בשל תורה, וכן פסקו רש"ל³ וט"ז⁴ וכן משמע במג"א סק"ה דלא התיר אלא ליקח מהרחוקות. ואע"פ דינו של רמ"א⁵ זיל שהעיד שכן נוהגין הוא קיים על פי מה שכתב הט"ז בסק"י ע"ש, וכמ"ש בפנים:

ל	אלה ושא סק"ה.	כג	נמרא כב, א (וקף ליה לשיגרא). מור וש"ע שם (לרבות).
לא	ט"ז ס"ק ד.	כד	תש"י שם ד"ה וקף.
לב	ד"ו (א, ב) ד"ה והמסתפק. רמ"א ס"ב.	כה	לבוש ס"ב.
לג	רמ"א שם. לבוש ס"ב.	כו	ברייתא שם. רמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ב.
לד	ר"ן שם. וראה לבוש שם.	כז	תוס' שם ד"ה והמסתפק. ד"ש פ"ב ס' כה. וראה לעיל ס' רמה ס"א (שש"ס יה הוא לכל הדעות). לקמן ס"ח (מעט נוסף, שאוסר אף בנר שעוה).
לה	ח"א סק"ג.	כח	רא"ש פ"ב סוס"ז ז (מכבה). מור וש"ע ס"ב. וראה לעיל ס' תקב ס"ג. מ"ב וצנינים.
לו	ט"ז סק"ג.	כט	רא"ש שם. מור ולבוש ס"ב.
לז	ט"ז סק"י (שהו מותר לדברי הכל). רמ"א ס"ג (שכן נוהגים). וראה ק"א סק"ב.		
לח	תוס' כב, א ד"ה והמסתפק (שהו אסור לדברי הכל, כדלקמן ס"ט וש"ג). רמ"א שם.		

ציונים לקונטרס אחרון

- ב לכללות קרי'א זה — ראה נימוקי יו"ט.
 ג מיב ס"י יז, ראה ב"י סוד"ה ואפילו.
 ד סעיף ג.

- ה פ"ב ס"י כה.
 ו סק"י.
 ז סעיף ג (לחלקו ע"י האור לשתי נרות דולקות).

קלב

הלכות יום טוב תקיד

גדול מאוד וחס עליו שלא ישרף כולו מפני שהוא גורם למהר כיבוי הנר שלא ע"י ריבוי הבוערה¹⁰⁷.

ט אבל מותר ליתן למטה סביבות הנר דבר המונעו מלהשרף בענין שיכבה כשיגיע לשם¹⁰⁸ כגון להחביי לתוך חול¹⁰⁹ תיחוח בענין שאין נעשית בו גומא כמ"ש בס"י תצ"ח¹¹⁰ דבין שאינו עושה מעשה בנזף דבר הרולק אע"פ שהוא גורם למהר כיבוי אין בכך כלום¹¹¹ ואע"פ שאסור לגרום כיבוי אם לא (ג) במקום הפסד¹¹² כמו שנתבאר בס"י של"ד¹¹³ מכל מקום כיון שהדבר המונח סביבות הנר אינו מכבה ממש את האש אלא שהוא מונע אותו מלהשרף לפיכך לא גורו בזה משום גרם כיבוי¹¹⁴ וכן אם מונחים הרבה התיבות חלב או שעווה בתוך הנר מותר ליקח אחת מהתיבות הרחוקות מהפתילה שהרי אינו נוגע בנזף דבר הרולק כיון שהתיבה שהוא נוטל אינה מחוברת עם התיבה הדולקת¹¹⁵:

י אסור להעמיד נר דולק במקום שהרוח שולטת שם אפילו אין רוח מנשב כלל גזירה שמיא יעמידנו שם בשעה שהרוח מנשב ונמצא בא לידי כיבוי¹¹⁶ ואע"פ שהוא אינו מתכוין כלל לכיבוי מכל מקום כיון שהרוח מנשבת אי אפשר בלא כיבוי¹¹⁷ וכן אסור לפתוח דלת או חלון כנגד נר הדולק אפילו אין רוח מנשבת כלל כמו שנתבאר בס"י רע"ז¹¹⁸ לענין שבת ע"ש אבל מותר לפתוח כנגד המדורה אפילו בשעה שהרוח מנשבת¹¹⁹ שהרי אינו מכבה אלא מבעיר:

קונטרס אחרון

(ג) במקום הפסד כל, או"ל לשאר צורך גדול כו', הנה הט"ז¹ התיר אף בלא צורך גדול, משום דלא מצינו חבר לרבינו יואל שבמדרכי א", אבל רמ"א בס"י של"ד סעיף כ"ב בהג"ה הביא דברי רבינו יואל שבמדרכי בלי שום חולק, ואף האחרונים לא חלקו שם עליו, וכן פסק במג"א סוף סי' זה סוף סק"ט², לפיכך אין להקל בזה אלא לצורך גדול אע"פ שהוא מצרכי הרשות (או לצורך מצוה כדמוכח במג"א ס"ק י"ג ע"ש), דאי יש לסמוך על הט"ז ועל רמ"א בסוף סי' רס"ה ט', עיין שם במג"א¹⁰:

מו מ"ז שם (אלא שהוא התיר אף כגרום כיבוי, ובה אין למכור על הנ"ל, כמבואר בק"א ס"ק ג). וראה גם לעיל סי' רפה שם ובק"א שם סק"ג.
מז אור זרוע ח"ב סי' שמה (שאינו חיוב). הגהות אשרי פ"ב סי' י. (שאינו חיוב). ח"א סק"ה, וחי"ד סק"י, בשם רש"י ב"ש"ש שם (שמותר אף לכתחלה).
מח מהרי"ל הל' י"ז ע"י קמה, לאמור בשעת שנגשבו, רמ"א ס"ג מ"א סק"י (לאמור אף בשעת שאינו נעשבו), ובדלעיל סי' רעז ס"א ובק"א סק"א (בפתחת הדלת, שמתעב רוח בשעת הפתחת). וראה מ"מ נצנינים.
מט שבת קכ, ב.
נ סעיף א.
נא רש"י בשבת דף ק"ד ע"ב ר"ה כגד, שצמנים זה אפור בשבת, ובדלעיל שם ס"ד (משא"כ ביו"ט שהבעיה נותרת).

לט ט"ז שם. מהרי"ל כדעת הרא"ש פ"ב סי' י. מור וש"ע פ"ג. רש"י ב"ש"ש פ"ב סי' כח. משמעות המ"א ס"ק ה. וראה ק"א שם.
מ מיריבי שבת רמז שצמ, בשם רבי קלונימוס, בשם רבנו י"ט. מור וש"ע פ"ג (קודם שדליקטו). ח"א סק"ו (אף אחר שהולק).
מא מ"א יש"ש פ"ב סי' כח. מ"ז סוף סק"ג מ"א סק"ה. וראה גם לעיל סי' רפה סוף פ"ט.
מב סוף פ"ט.
מג מיריבי שם. מור ומ"א סק"ו.
מד מיריבי שם בשם רבנו יואל. רמ"א סי' של"ד פכ"ב וראה ק"א ס"ק ג, ש"ה"ה גם לצורך גדול או לצורך מצוה (בדלקמן פכ"א).
מה סוף פ"ט.

צינונים לקונטרס אחרון

יב ראה ס"ק ה וסוף סק"י (דלא שרי גרום כיבוי אלא במקום הפסד).
יג ובדלקמן פכ"א.
יד שהתיר גרום כיבוי.
טו ס"ק ח וסיק' י (שלא התיר אלא בכלים מלאים מיט).

ח כלכלות ק"א זה — ראה נימוקי יו"ט.
ט כדלעיל סי' רסה ק"א סק"ג.
י סוף סק"י.
יא שבת רמז שצט (שמותר גרום כיבוי רק במקום חזק).

הלכות יום טוב תקיד קלג

יא אסור להמם נר של שעוה ולדבוקו בכותל או במנורה גורה שמא ימרח ההיינו שישפשפנו להחליקו על פני שטח הכותל והוא תולדת הממחק²¹:

יב נר שכבה ורצה לחזור ולהדליקו בו כיום מותר לחתוך הפחם שכראש הפתילה כדי שתהא נוחה לידלק²² אפילו (י) בבלי המיוחד לכך אבל אם אינו רוצה לחזור ולהדליקו בו כיום אסור להסיר הפחם אפילו בידו שהרי הוא מבין מיום טוב לחול²³:

יג נר של במלה והיינו שאינו צריך לו כלל אסור להדליקו ביו"ט²⁴ שלא הותרה הבערה אפילו שלא לצורך אוכל נפש אלא אם כן יש בה צורך היום קצת²⁵ אבל אם הוא מתכוין להרבות בנרות לכבוד יו"ט אין זה נר של במלה ואפילו כבר בידך על הנרות יכול להוסיף עליהם עוד נרות להדליקן לכבוד יו"ט²⁶ ואין זה נקרא נר של במלה אלא אם כן מתכוין בנרות כיוי להראות עשור ונדיבותו²⁷ ואינו מתכוין כלל בזה לכבוד יום טוב²⁸:

קונטרס אחרון

(ד) בבלי המיוחד בו. הנה²⁹ המגן אברהם³⁰ כתב אפשר דבכלי אסור כמ"ש סעיף י' עכ"ל, וכוונתו למה שכתבנו שם י"י הרא"ש³¹ ורש"ל³² לדעת הרמב"ם³³ דבכלי אסור משום תיקון מנא אבל ביד אין בו משום תיקון מנא, והוא הדין כאן. אבל לפי מה שכתב הבית יוסף שם³⁴ שוב אין להחלק בין יד לכלי. וכן לפי מה שכתב הט"ז שם³⁵ אין חילוק בין יד לכלי לענין תיקון מנא. וכן משמע בס"י תק"ט במג"א סק"ד³⁶ וסק"ט³⁷, וכן משמע בט"ז ס"י זה סק"י³⁸ דאסור כמו בסכין כו' ע"ש. ואף המגן אברהם בסק"ה לא התיר³⁹ אלא משום שאינו מתכוין אלא שיכבה במהרה⁴⁰, אבל בלא הכי שייך תיקון מנא אף בלא סכין. ואם כן כיון שהתירו לחתוך ראש הפתילה שכתבה, מכלל דאין בזה תיקון מנא כלל כמ"ש בהדיא ברא"ש⁴¹, וא"כ הוא הדין דשרי בכלי. וכיון שלהרב בית יוסף וט"ז יש להתיר בפשיטות, ולפי מה שכתבו הרא"ש⁴² ורש"ל⁴³ לדעת הרמב"ם יש להסתפק כמו שכתב המג"א⁴⁴, אין ספק מוציא מידי ודאי⁴⁵, ובפרט שהרא"ש עצמו חולק על הרמב"ם בזה, וכן הוא דעת הראב"ד⁴⁶ ורשב"א⁴⁷ כמו שכתב המגיד משנה, עיני בית יוסף, וא"כ פשיטא דמותר אף בכלי, שהרי גם בסעיף י' מותר בכלי לדעתם ז"ל:

גב ח"א סק"ו. ומדלעיל סי' שד סכ"א.
גד נחרא כב, א ובפירוש התוס' שם ד"ה קנבא (דמיייר אחר שכבה). רא"ש פ"ב סי' ה', בשם הערוך ערך קנב מור ושוע' פ"ד. ואם הוא עדיין הולק, ויבאר לקמן סכ"ג.
נד כ"י ד"ה נר. לבוש ס"ה (ובדלקמן סמ"ג), שאמור אפילו אין בו השש מלאכה.

צינונים לקונטרס אחרון

טז לכללות קרי"א — ראה נימוקי יו"ט.
יז סק"יא.
יח לענין הסרת הפחם מהנר כשהוא הולק, דלקמן סכ"ג.
יט פ"ד סי' ז.
כ י"ש פ"ד סי' יב.
כא פ"ד ה"ג.
כב ד"ה ומותר הובא במ"א סק"כ (שאסור לחתוך ראש הפתילה אפילו בידו, ומותר להעביר ממנו הפחם אפילו בכלי).
כג סק"יב (שאסור להעביר הפחם מנר הרוקן אפילו בידו, אלא אם כן מנפץ והיא נופלת מאל"ה). וכן נפסק לקמן שם.
כד בחתיכת שפור ארוך מדאי (דלעיל שם ס"ג), שלענין תיקון כלי אין חילוק בין חתיכה ע"י כלי או ע"י שריפה.

נח ירושלמי פ"ה ה"ב. הובא בתוס' כג, א ד"ה על, ורא"ש פ"ב סי' כב. מור ושוע' פ"ה.
נו לבוש ס"ה. ובדלעיל סי' תצה ס"ג.
נז ראה לעיל סי' רסג ס"י.
נח דש"ל ב"ש פ"ב סי' לה. מ"א סק"ב.
נט ראה ח"ו סק"ה.

כה בחתיכת חוט תפירת עופות הממולאים (דלעיל שם ס"ח), שלענין תיקון כלי אין חילוק מדינא בין חתיכה ע"י כלי או ע"י שריפה.
כו בחתיכת פתילה ארוכה ע"י האור, שאם אינו מדליק ב' הנרות אסור כמו בסכין, ובדלקמן רש"י ט"ט.
כז לתקן חלק מהנר ע"י האור כדי לקצרה (לדעת המתירים למהר כיבוי הנר. ראה לעיל סוף ס"ח).
כח שדוקא מטעם זה מחלק הרמ"א ס"ג, בין מקצור ע"י האור או ע"י סכין.
כט פ"ב סי' יח.
ל פ"ד סי' ז.
לא סק"י (אפשר דבכלי אסור).
לב ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל לב.
לג בהשגות פ"ד ה"ג.
לד עבוה"ק שער ג סי' ג. חידושים לב, א.

קלד הלכות יום טוב תקיד

יך וכן כל נר של מצוה^ט כגון נרות של בית הכנסת^{טז} אין זה נר של בפתח ומותר להדליקו אפילו ביום טוב אחר מנחה ואין בזה משום מכין מיו"ט לחול שהרי בהדלקתו יש מצוה לאותה שעה^{טז} אפילו אין שם שום אדם בבית הכנסת^{טז} מפני שהוא כבוד המקום כשמדליקין נרות לפניו^{טז} שנאמר^{טז} על כן כאורים כבדו ה':

מז אבל אסור לתקן ביו"ט ראשון מהפתילות והעששיות של נרות בית הכנסת שאינו כדי להדליק בו ביום ואינו מתקנן אלא כדי שיהיו מוזמנים לו להדליק בליל יו"ט שני^{טז} וכן אסור להעמיד הנרות של שעה כדי להדליק בליל יו"ט שני^{טז} לפי שאסור להכין שום הכנה מיו"ט לחבירו אפילו דבר שאין בו שום חשש מלאכה כמי"ש בס"ת תק"ט^{טז} ומכל מקום מותר לאדם להדליק נרות בביתו ביו"ט ראשון סמוך לחשכה ואין זה כמכין מיו"ט לחבירו שהרי אף באותה שעה שמדליק הוא צריך לאור הגר^{טז} כיון שכבר החשיך היום:

מז אסור להגיה נר דולק על גבי אילן אפילו מערב יו"ט^{טז} אם רוצה להניחו דולק שם עד הלילה^{טז} גורה שמה יסלנו מעל גבי האילן לכשיכבה ביו"ט ונמצא משתמש במחובר לקרקע ביו"ט^{טז} עיין סי' של"ט^{טז}:

יז אין פוחתין נר של חרס^{טז} דהיינו כשעודו רך כמו ביצים של יוצר וממעיבים אותו ביד לעשות לו בית קבול וכו' וכו' אין לעשות כן מפני שהוא מתקן כלי^{טז} וכן אסור ליטול מהנר את הקש שמשמין באוירו בעודו רך כדי שלא יפלו הדפנות יחד וכשמתייבש הנר נותלין הקש ממנו וכו' אסור ליטול מפני שהוא מתקן כלי^{טז} שזהו גמור מלאכתו^{טז}:

יח שני כלים שהן מחוברים יחד בתחלת עשייתן כמו שדרך לעשות שתי כוסות או שתי נרות דבוקין זה בזה אין פוחתין אותם לשנים ביו"ט מפני שהוא מתקן כלי^{טז} אבל אם לא נדבקו בתחלת עשייתן רק אח"כ נדבקו ממילא דרך עראי מותר לפחותן אפילו בשבת שאין כאן תיקון כלי כיון שכבר היו מפורדין לאחר גמר מלאכתן^{טז} עיין סוף סי' ש"מ^{טז}:

יט פתילה שהוא ארוכה ורוצה לקצרה אסור לקצרה ביו"ט בין בסכין בין באור^{טז} ואפילו רוצה לפרק מקצתה בידו אסור מפני שהוא כמתקן כלי^{טז} שעושה מפתילה ארוכה

עב רש"י שם ובר"ח ואין וראה מ"א סק"ז (שנמסרם אם זה נקרא משתמש). לעיל שם (שנא עולה באילן ביום ליטול ממנו הנר כו'). אגלי מל קוצר סמ"ז ס"ק יט.
עג סק"ז ג (שבגמילה זו משתמש באילן).
עד חשונה ביצה לב, א. מור ושילע ס"ז.
עה רש"י שם ד"ה אין (קושה ליל). מור ושילע ס"ז. וראה לעיל סי' שב ס"ה.
עו מ"א סק"ז, פ"ד בתוס' שם ד"ה אין. יש"ש פ"ד סי' י.
עז תוס' שם.
עח חב"ם פ"ד הל"ה. מ"א שם. וראה מ"מ וציונים.
עט מ"א שם.
פ סוף סי"ז.
פא גמרא לב, ר"ע (שלילי נותן כפי נרות ונדלקה אסור אף באור). מ"ז ס"ק ט (שנא אפ"י לחתכה ע"י האור בלא הדלקה אסור כמו בסנהדרין). ונתבאר בקמ"א ס"ק ד. וראה מ"מ וציונים.
פב גמרא שם. מ"ז ס"ק ט.

ס רא"ש שם. כ"י ד"ה אבל.
סא ד"ה שם. מור ושילע ס"ה.
סב שול"ת הרא"ש כלל ה סי' ה. מור ושילע שם.
סג מ"א סק"ד.
סד ראה שול"ת הרשב"א ה"ג סי' רעז (הובא ב"י שם) לבוש ס"ה (ושם משום כבוד בית אלקנה). לעיל סי' רחצ ס"ז. מ"מ וציונים.
סה ישעיה כד, מו. הובא בשול"ת הרא"ש שם.
סו שול"ת הרשב"א שם. מור ושילע סוף ס"ה.
סז מ"א סק"ז.
סח סוף ג.
סט תוס' כב, א ד"ה אין, ב"י שם. יש"ש פ"ב סי' כב. מ"א סק"ד.
ע גמרא שבת מה, רע"א. מור ושילע ס"ז. וראה גם לעיל סי' רעז ס"ז.
עא רש"י שם ד"ה ע"ה הקל. לבוש ס"ז.

הלכות יום טוב תקיד קלה

פתילה קצרה וכן אם רוצה לחלקה לשתי פתילות אסור להתכה¹⁹ בסכין²⁰ או בידו²¹ אלא נתון שתי ראשה כפי שתי נרות ומדליקה¹⁹ באמצע דאו אין ניכר שמתכוין לתקן כלי אלא להדלקה בעלמא¹⁹ במה דברים אמורים כשצריך שתי הנרות²² להאיר או לכבד יו"ט אבל אם אינו צריך אלא לאחת מהן ואינו מדליק השנית אלא כדי לקצר הפתילה של הראשונה הרי זה אסור²³:

ב אסור לעשות פתילה²⁴ דהיינו שאסור לגדלה לכתחלה ביום טוב²⁵ מפני שהוא מתקן כלי²⁶ אבל אם כבר היתה גדולה מערב יום טוב אלא שאינה קשה כל צרכה מותר למעכה בידו כדי להקשותה²⁷ מפני שהוא תיקון כלאחר יד²⁸ ומותר לשרותה בשמן קודם שיזינהה²⁹ כנר רק שזוהר מלשרותה בשמן שכבר דולק³⁰ שהרי ממעט מעט שמן מהנר והרי זה כמכבה³¹ כמ"ש למעלה³² אבל אסור להבהב (פירוש³³ לחרוך) אותה באור³⁴ כדי שתאחז בה האור יפה³⁵ מפני שהוא כמתקן כלי³⁶:

כא יש למחות ביד מקצת ההמון הנוהגים ביום שמחת תורה להבעיר מיני נפש שקורין פולווי"ד דאף שהם מתכוונים לשמחת היום מכל מקום שמחה זו אינה שוה לכל נפש ואסור להבעיר בשבילה ביו"ט³⁷ כמ"ש בס' תקי"א³⁸ אבל מותר לקבוע פולווי"ד בשופרת שתהוב בתוכה נר של שעוה או של חלב דכשיגיע האור לשם יתבער פולווי"ד מאילו ואע"פ שהוא גורם על ידי זה כיבוי הנר³⁹ מכל מקום כיון שהוא מתכוין למצוה התירו לו גרם כיבוי⁴⁰ כדרך שהתירו גרם כיבוי במקום הפסד ממנו כמ"ש בס' של"ד⁴¹:

כב כשם שאין גורלים פתילה לכתחלה ביו"ט מפני שהוא כמתקן כלי⁴² כך אסור להתיר קליעתה ביו"ט⁴³ מפני שהוא כסותר כלי⁴⁴ וכן נר קלוע של שעוה אסור להתיר קליעתה ביו"ט⁴⁵:

כג אסור להסיר הפחם שבראש הנר⁴⁶ כשהוא דולק⁴⁷ בין ביד בין בכלי⁴⁸ מפני שהוא מכבה בדים ואע"פ שכבוי זה הוא צורך הבערה שעל ידי כך הנר דולק יפה מכל מקום כיון שאין בהבערה זו צורך אוכל נפש ממש אלא כדי להאיר אסור לכבות בשבילו שמלאכת הכיבוי לא הותרה אלא לצורך אוכל נפש ממש⁴⁹ כמ"ש בסיומן

ק	נמדה [ביריתא] שם. מור וש"ע שם.	פג	משנה לב, א. מור וש"ע ס"ח.
קא	מור ולבוש שם.	פד	נגזא שם מע"א. רמב"ם פ"ד ה"ו.
קב	ב"י שם. לבוש שם. וראה מ"מ ועינים.	פה	כדלעיל בתחלת הסעף (אפילו באור, כשאנו מדליק ב' הנרות), וש"ע.
קג	מ"א סק"ג.	פו	משנה שם ע"א רכבי הודיה, וכפירוש תני רכי חייא שם רע"ב. רמב"ם פ"ד ה"ו. מור בשם הר"ף (ו, ב). דרכי משה ס"ק ה (שכן הנוגה פשוט). וש"ע שם.
קד	מעף ת.	פז	הש"י ד"ה כפי מ"י סק"מ.
קה	מ"א שם.	פח	ירושלמי פ"ד ה"ה. מור וש"ע שם.
קו	ראה ק"א סק"ג (בנוסטר).	פט	מור ולבוש ס"ח.
קז	סעף כב.	צ	חוספתא פ"ג ה"ד.
קח	כדלעיל ס"ב.	צא	נמדה [ביריתא] לב, ב. מור וש"ע ס"מ.
קט	מ"א סק"ח.	צב	כ"י ד"ה ולא גודלין, וראה לקמן סכ"ב (כמתקן כלי).
קי	ראה לעיל סי' שד ס"ג. מ"מ ועינים.	צג	ביריתא שם. מור וש"ע שם.
קיא	מ"א שם.	צד	רש"י שם ד"ה מנמכה.
קיב	נמדה לב, ב (שמורה). ואפשר קאי על סיומ הסעף, שמותר לנפץ כו').	צה	ביריתא שם. מור וש"ע שם.
קיג	ואם כמה, נתבאר לעיל ס"ב.	צו	רוקח סי' רצג. וד"א ס"מ.
קיד	רמב"ם פ"ד ה"ו, לפירוש רמ"ז ס"ק ב (שלא התירו אלא לנפץ באצבעו). רש"י פ"ד ס' יב (האדינא נהרים למהות כל עיקר), לפירוש תר"א ס"ק ב (שלא התירו אלא לנפץ באצבעו). וראה ק"א ס"ק ד.	צז	ראה רוקח שם. לבוש ס"מ. מ"י סק"א.
קטו	ח"א שם.	צח	מעף ג.
		צט	מור ולבוש סוף ס"ח.

תק"ז^{קט} אבל מותר לנפץ את הפחם באצבעו^{ק"י} כיון שאינו מכבהו כידים ואין צריך לומר שמותר להמות באצבעו את ראש הפתילה כדי שתדלק יפה^{ק"י}:

כך כשם שהיבב אדם להדליק בביתו נר אחד לכל הפחות בשבת^{ק"ט} כך הוא חייב ביו"ט^{ק"ב} לפיכך צריך לכוך בשעת הדלקה^{קכ} אשר קדשנו במצותנו וצוינו להדליק נר של יו"ט^{קכב}.

ואתו נר שבוך עליו הואיל ונתכוין בו לשם מצות הדלקת נרות^{קכ} ביו"ט לפיכך אסור להסתפק ממה שנשתייר ממנו לאחר שנכבה^{קכד} כגון אם הוא של שומן אסור לאכלו ביו"ט^{קכח} אלא יחזור וידליקנו בו כיום או ימתין מלהסתפק ממנו עד מוצאי יו"ט.

במה דברים אמורים כשהדליקו קודם כניסת ליל יום טוב דכיון שבשעת כניסת יו"ט היה אסור להסתפק ממנו מהמת שהוקצה כולו לשם הדלקת מצוה והמסתפק ממנו בשעה שהוא דולק לשם מצוה הוא מכזה את המצוה^{קכז} וכיון שנאסר מהמת מוקצה בתחלת כניסת יו"ט נאסר לכל יו"ט כולו^{קכז} אבל אם הדליקו אחר כניסת תחילת ליל יו"ט מותר להסתפק ממנו לאחר שנכבה דאין מוקצה לחצי שבת כמו שנתבאר בס"י^{ש"ק} ע"ש ומכל מקום בשעה שהוא דולק אסור להסתפק מן השומן הנוטף מהנר לפי שבשעה זו הוא מוקצה כולו למצותו^{קכט} אבל מותר למלטלו לאחר שנמטף מהנר מאילוי אפילו בשעה שהנר דולק שהרי הוא ראי' לחזור ולהדליקו באותה שעה ואינו מוקצה אלא מלהסתפק ממנו^{קצ}:

כה וכל זה בגר שבוך עליו שנתכוין בו לשם עיקר מצות הדלקת הנר ביו"ט אבל שאר הנרות שמוסף לכבוד יו"ט מותר להסתפק מן הנוטף^{קצ} אפילו בשעה שהנר דולק ואין צריך לומר שמותר להסתפק ממה שנשתייר מן הנר לאחר שנכבה אפילו נדלק קודם כניסת ליל יו"ט^{קצב} ואע"פ שבתחילת כניסת יו"ט לא היה יכול לחתוך אפילו מעט שומן מן הנר הדולק מפני שהוא גורם למהר כבוי וכמ"ש למעלה^{קצ} וכיון שנאסר להסתפק ממנו בתחלת כניסת יו"ט נאסר לכל היום כולו מכל מקום כיון שאף בתחלת כניסת יו"ט היה לו צד היתר להסתפק ממנו דהיינו ע"י שישים סביבות הנר דבר המונע אותו מלשרוף בענין שיכבה כשיגיע לשם^{קצ} ויוכל להסתפק ממנו נמצא שלא נאסר מעולם:

תקמו דין דברים הנאים ביום טוב הוי' לתחום וכו' כ"ד סעיפים:

א נכרי שהביא דרוך לישראל מיני מירות שיש מאותו המין במחובר לקרקע^א שיש לומר^ב שאלו שהביא היו מחוברים לקרקע בתחילת כניסת יום טוב וכן אם הביא מיני בעלי

קטו מן ס"ב ובמ"ו. וראה לעיל ס"ג וס"ה.

קזו רש"ל ומ"א שם. מ"ז שם.

קזח ט"ז שם.

קזט כדלעיל ס"י רמג ס"א.

קכ ראה הנהגות מיטוניות הל' שבת פ"ה אות א (נהגו).

לבוש ס"א (מצוה). לקמן ס"י תרי ס"א (לענין יוה"כ).

קכא ראה לעיל ס"י רמג ס"ח (אחר ההדלקה).

קכב ראבי"ה ס"י קצב בשם הירושלמי. הנהגות מיטוניות

שם. נודרכי שבת רמז רענ. הנהגות אשירי פ"ד ס"י ז.

שירי ס"א. לעיל ס"י רמג שם. וראה לקמן ס"י תרי ס"א

(להדליק של יום הכיפורים). ספר הנהגות – ס"ב ע' 56

(בלילי י"ה): להדליק נר של יום הכיפורים.

קכג ראה הל' בס"ה.

קכד ת"א סק"ז.

קכה מ"א ס"י רעש סק"ב.

קכו כדלקמן ס"י תריח ס"ז, וש"י.

קכז מ"א שם ושם.

קכח סעף ז.

קכט תוס' שבת מג, ב ד"ה ואין. ת"א שם ושם.

קל ראה תוס' שם. לעיל ס"י רמג ק"א סק"ז.

קלא ראה גם לעיל ס"י רמג ק"א מן סק"א.

קלב ת"א שם ושם.

קלג סעף ז.

קלד כדלעיל ס"ז.

סימן תקטו

א רב פפא בנמזא כד, ב טור וש"ע ס"א.

ב ראה לקמן ס"ד שיה אסור גם נמטף.